

Warszawa, 15 września 2025 r.

WRD.5133.2.94.2024.MW

ZAWIADOMIENIE

Działając na podstawie art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r., poz. 1292), oraz § 15 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz.U. 2011 nr 113 poz. 661, ze zm.)

- zawiadamiam o włączeniu karty ewidencyjnej **budynku w zespole budowlanym „Zofiówka” przy ul. Kochanowskiego 10E w Otwocku**, działka ew. nr 1/2 obr. 0072, do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

W ramach rozpoznania wartości zabytkowych obiektu MWKZ dokonał jego oględzin, kwerendy archiwalnej oraz analizy stanu zachowania. Towarzystwo Opieki nad Ubogimi Nerwowo i Umysłowo Chorymi Żydami w Polsce zostało założone w 1906 r. z inicjatywy lekarzy: Adama Wiezła, Samuela Goldflama, Ludwika Bregmana, inż. Adolfa Weisblata, Majera Rudsteina oraz sędziego Arnolda Szpinaka. Za środki pozyskane ze sprzedaży biżuterii, a następnie ofiarowane Towarzystwu przez Zofię Endelman, która pracowała z pacjentami z chorobami nerwowymi i psychicznymi, kupiono 30-morgowy teren. W 1908 r. przystąpiono do realizacji pierwszego społecznego zakładu dla umysłowo chorych na terenie Otwocka. Jeszcze w tym samym roku wybudowano pawilon męski wg projektu arch. Henryka Stifelmana, pod kierownictwem inż. Adolfa Weisblata. Pierwszym kierownikiem „Zofiówki” był dr Samuel Godflam, następnie dr Feliks Arnstein (1914), dr Jakub Frostig (1932), dr Stefan Miller (1938). Prasa z lat 30. opisywała „Zofiówkę”, pod kierownictwem Frostiga, jako zakład, który był znany zagranicą, w którym leczyło się 370 chorych, głównie ubogich Żydów. Zakład zatrudniał 9 lekarzy, 11 sióstr, 120 pielęgniarzy i pielęgniarek, 20 pracowników działu gospodarczego, którymi kierował Singer. „Zofiówka” była samowystarczalna, miała własny ogród warzywny oraz żywy inwentarz. W 1941 r. zakład znalazł się na terenie utworzonego przez Niemców getta w Otwocku.

Budynek przy ul. Kochanowskiego 10E wybudowano w okresie międzywojennym z przeznaczeniem na mieszkania dla pracowników oraz zaplecze obsługujące „Zofiówkę”. W 1945 r., po wkroczeniu Armii Czerwonej na Mazowsze, „Zofiówka” została oddana miastu, które zaadaptowało kompleks na Socjalistyczny Ośrodek Szkoleniowy, a następnie na Centralną Szkołę Aktywu Związku Młodzieży Polskiej. Przedmiotowy budynek przeznaczono wówczas na potrzeby ZMP.

Budynek założony został na rzucie zbliżonym do prostokąta, jest murowany, częściowo podpiwniczony, 2-kondygnacyjny, o dachu wielopołaciowym krytym dachówką, doświetlonym lukarnami (wolimi oczami). Elewacje są otynkowane z zachowanym oszczędnym detalem, który ogranicza się do profilowanego gzymsu koronującego. Elewacja zachodnia jest 4-osiowa, z założonym na łuku ryzalitem, południowa 7-osiowa z wejściami do budynku na pierwszej skrajnej osi od strony

wschodniej i na trzeciej osi od strony zachodniej. Elewacja północna jest 7-osiowa z aneksem w osi 2, do wschodniej ściany szczytowej przylega niższy, sąsiedni budynek. Otwory okienne są zróżnicowane – prostokątne i kwadratowe, stolarka okienna drewniana i współczesna PCW, drzwi są współczesne.

Wzniesiony w okresie międzywojennym budynek pracowniczy d. Zakładu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych Żydów „Zofiówka” posiada wartości historyczne, dokumentuje przemiany urbanistyczne wynikające z rozwijającego się ruchu budowlanego podwarszawskich miejscowości letniskowych. Jest również świadkiem rozwoju zespołu Zakładu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych Żydów „Zofiówka”, który zapewniał opiekę medyczną ubogim Żydom. Ponadto jest świadkiem tragicznej historii w trakcie II światowej, kiedy w 1942 r., w trakcie trwania akcji T4 („eliminacja życia niewartego życia”), Niemcy zamordowali 110 pacjentów „Zofiówki”. Ponadto jest nośnikiem wartości naukowych, które wynikają z jego warstwy materialnej obiektu. Budynek stanowi również źródło do badań nad historią leczenia na terenie Otwocka, w szczególności rozwiązań architektonicznych i funkcjonalnych związanych z funkcjonowaniem zakładów leczniczych.

Na podstawie art. 22 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa, a zgodnie z art. 22 pkt. 4 i 5 tejże ustawy, w gminnej ewidencji zabytków (prowadzonej przez organy samorządu terytorialnego w formie kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy) powinny być ujęte zabytki nieruchome: wpisane do rejestru zabytków, znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji oraz inne zabytki wyznaczone przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Zgodnie z art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. 2025 poz. 418 t.j.), w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim/samorządowym konserwatorem zabytków. Artykuł 7 pkt. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami uwzględnia również ochronę dla zabytku nieruchomego figurującego w gminnej ewidencji zabytków poprzez ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej (linii kolejowej/ lotniska użytku publicznego).

Natomiast zgodnie z § 15 ust. 1 ww. rozporządzenia o zamiarze włączenia karty ewidencyjnej zabytku do wojewódzkiej ewidencji zabytków, o włączeniu tej karty, sporządzeniu nowej karty ewidencyjnej zabytku, o zamiarze wyłączenia karty ewidencyjnej zabytku z wojewódzkiej ewidencji zabytków lub o wyłączeniu tej karty wojewódzki konserwator zabytków zawiadamia niezwłocznie właściciela lub posiadacza zabytku albo nieruchomości lub rzeczy ruchomej, która przestała być zabytkiem.

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTEKÓW

/-/

Marcin Dawidowicz
/podpisano elektronicznie/

Załączniki:

1. Karta ewidencyjna (opr. A. Kozłowska, 2022)

Otrzymują:

1. Skarb Państwa – Starosta Otwocki, ul. Górna 13, 05-400 Otwock
2. Gmina Wyznaniowa Żydowska w Warszawie, ul. Twarda 6, 00-105 Warszawa
3. . Narodowy Instytut Dziedzictwa, ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa
4. Aa (WRD MW)

Do wiadomości:

1. Urząd Miasta Otwocka, ul. Armii Krajowej 5, 05-400 Otwock

Kwalifikowany podpis elektroniczny ma skutek równoważny podpisowi własnoręcznemu (art. 25 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE).

Niniejszy wydruk pisma, na podstawie art. 39³ kodeksu postępowania administracyjnego, nie wymaga podpisu odręcznego. Pismo zostało wydane w formie dokumentu elektronicznego przy wykorzystaniu systemu teleinformatycznego i podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Wydruk pisma stanowi dowód tego, co zostało stwierdzone w piśmie wydanym w formie dokumentu elektronicznego. Imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe osoby, która pismo podpisała, a także identyfikator pisma nadawany przez system teleinformatyczny, za pomocą którego pismo zostało wydane – w załączeniu.